

Ministerie van Economische Zaken

Berijchten Buitentuin

*Succes in Zuid-Duitsland begint
met goede voorbereiding*

nr
3

maart 2013 | voor de Nederlandse agribusiness | jaargang 39

06

Nederlandse kennis en ervaring vult die van
Israëlsche onderzoekers en ondernemers aan
Tuinbouw in Israël: bron van innovatie

10

Vorbereiding op (zaken)cultuur kan stukken beter
Kansrijke regio: blik op Zuid-Duitsland

14

Overheid stelt ambitieus groei-doel voor sector
De Hongaarse varkensketen

- 03** Korte berichten
- 09** Kort Graag...
- 12** Uit onverwachte hoek
- 13** Column
- 17** Exportise
- 18** Landbouwraden in het buitenland
- 20** Naoogst
- 22** Grensverleggers
- 23** Foto van de maand
- 24** Activiteitenkalender

Colofon

Berichten Buitenland is bestemd voor het Nederlandse agrarische bedrijfsleven en is een uitgave van het ministerie van Economische Zaken. Het doel is informatieverstrekking over relevante ontwikkelingen op agrarisch handelsgebied, buitenlandse markten, handelsbemiddeling enzovoort. De landbouwraden in het buitenland dragen in sterke mate bij aan de berichtgeving in dit blad.

Er wordt gedrukt op een chloorarme papier-soort, in een inktbesparend FM-raster. Er wordt verzonden in recyclebare sealbags.

Uitgever
Ministerie van Economische Zaken

Redactieadres
Redactie Berichten Buitenland
T.a.v. Jochem Porte
Postbus 20401, 2500 EK Den Haag
Tel. +31 (0)70 378 44 28
E-mail j.porte@minez.nl
www.rijksoverheid.nl/berichtenbuitenland

Informatie en abonnementen
Voor informatie over artikelen of een (gratis) abonnement kunt u contact opnemen met Elma Verboom, Tel.: +31 (0)70 378 41 62
Fax: +31 (0)70 378 61 23
E-mail: e.verboom@minez.nl

Berichten Buitenland online:
www.rijksoverheid.nl/berichtenbuitenland

Realisatie
JackieWorks/geschreven * gedrukt

Aan dit nummer werkten mee:
Peter Bachrach, Petra van Egmond,
Martijn Homan, Hans van der Lee,
Philip den Ouden, Jacqueline Rogers.

Opmaak
Optima Forma bv, Voorburg

Druk
OBT bv, Den Haag
ISSN 0920 - 0975

De informatie, meningen en opinies in dit blad worden naar voren gebracht buiten verantwoordelijkheid van het Ministerie van Economische Zaken.

Het overnemen of vermenigvuldigen van artikelen uit dit blad is alleen toegestaan onder vermelding als volgt: Berichten Buitenland, [maand/jaar], [pagina's]

••• Afrika

Ethiopië

Landbouwrapport Addis Abeba

Van hulp naar handel

Ethiopië wil zo snel mogelijk omschakelen naar handel. Die boodschap kreeg minister Lilianne Ploumen voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking van minister-president Hailemariam Desalegn van Ethiopië, tijdens de recente handelsmissie. Het land kent de laatste jaren een stevige economische groei. Desalegn roemde onder meer de Nederlandse kennis op het gebied van de landbouw en agribusiness.

De Ethiopische overheid ziet de landbouwsector als voorbeeld van hoe ontwikkelings-samenwerking langzaam in handel en investeringen overgaat. Mede dankzij Nederlandse bedrijven die zich in Ethiopië hebben gevestigd, heeft het land zich ontwikkeld tot een prominent bloemen-exporteur. Momenteel zijn 89 Nederlandse bedrijven actief in Ethiopië. In 2003 waren dat er nog slechts drie. In 2010 bedroeg de waarde van de agro-export € 43 miljoen (vooral snijbloemen, koffie en oliezaden).

Marokko

Landbouwrapport Rabat

Landbouw en watermanagement

25 april 2013 organiseert de Dienst Landelijk Gebied (DLG) een internationaal seminar over landbouw en watermanagement in Meknes, Marokko. Het seminar vindt plaats in het kader van de internationale landbouwbeurs SIAM (24-28 april). Nederlandse bedrijven kunnen zich presenteren en waardevolle contacten leggen in Marokko en omliggende landen in Noord-Afrika (de Maghreb). Het seminar gaat in op: hergebruik (afval)water voor landbouw; 'more crop per drop'-benadering; agrarisch ketenmanagement; kwaliteitscontrole; concurrentiekracht; management in de agrarische sector. Het seminar is gratis bij te wonen. Vliegtuig- en hotelkosten zijn voor eigen rekening. Interesse? Neem contact op met René Quinten van DLG op 06 – 52 40 13 37.

Amerika

Mexico

Landbouwrapport Mexico-Stad

Grootste tomatenexporteur

De Mexicaanse overdekte tuinbouw blijkt een belangrijke groeisector te zijn. In 2011 is voor iets meer dan \$ 2 miljard aan tomaten naar de Verenigde Staten en Canada geëxporteerd; het viervoudige ten opzichte van 1995, het jaar dat de NAFTA (North American Free Trade Agreement) in werking trad. De laatste jaren is Mexico prijsdumping verweten en dreigde de VS met importheffingen. Maandenlang overleg heeft uiteindelijk geleid tot een overeenkomst. Dat de Mexicaanse tuinbouwsector hiervan profiteert, blijkt uit de groeicijfers. Volgens het Mexicaanse ministerie van Landbouw, Veeteelt, Plattelandsontwikkeling, Visserij en Levensmiddelen heeft Mexico in 2012 bijna 21.000 hectare overdekte teelt, waarvan 12.000 hectare kassen en de resterende ruim 8.000 hectare schaduwnetten en 'macro-tunnels'. De belangrijkste teelten zijn tomaat (70%), paprika (16%) en komkommer (10%). Er vindt echter diversificering plaats naar andere teelten, zoals aardbeien, papaya, chilipeper, bloemen en aromatische planten.

De koepelorganisatie AMPHAC is bezig met een project om hoge kwaliteitsproducten op een duurzame efficiënte wijze te produceren, inclusief

minimumstandaard kwaliteitseisen op het gebied van voedselveiligheid, tracering, mvo-aspecten en zelfevaluatie.

Peru

Vrijhandelsakkoord met EU

Peru heeft het vrijhandelsakkoord met de Europese Unie geratificeerd. Hangende de definitieve ratificatie door de EU is het vrijhandelsakkoord per 1 maart voorlopig ingegaan. Dit verdrag zal zowel een toename te zien geven in de wederzijdse handel als een verbetering in het investeringsklimaat. Nederland is voor Peru een belangrijke handelspartner met betrekking tot de in- en doorvoer van groente en fruit naar de EU. Nederland is tevens de op drie na grootste investeerder in Peru. Meer informatie over de inhoud van het verdrag kunt u vinden op de website van de EU: <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=691>. Verwacht wordt dat Colombia ook nog dit jaar het verdrag zal ratificeren.

Verenigde Staten

Landbouwrapport Washington, D.C.

Gevolgen begrotingstekort voor agro
De automatische kortingen op de Amerikaanse begroting als gevolg van het uitblijven van overeenstemming in het Congres, raken ook landbouw en agribusiness. De FDA zal hierdoor aanzienlijk minder controles op het terrein van voedselveiligheid kunnen uitvoeren en USDA is genooddacht de inzet van vleesinspecteurs te reduceren. Minder of geen vleesinspectie leidt automatisch tot een

04 Korte berichten

lagere benutting van de productiecapaciteit van de Amerikaanse slachterijen. Gevreesd wordt voor een aanzienlijk lager aanbod van vlees en hogere prijzen. Het productieverlies kan oplopen tot \$ 10 miljard en het gedeerde loon van slachterijmedewerkers tot \$ 400 miljoen.

Azië

Japan
Landbouwrapad Tokyo
Smart farming

Japan heeft een groot marktpotentieel op het gebied van 'smart cities'. Om Smart farming-projecten succesvol uit te voeren, is een integrale aanpak vereist. Met het Amsterdamse project heeft Nederland laten zien dat het hier goed in is; dit project geldt als een goede referentie voor Japan. Een combinatie van Japanse hardwaretechnologie met Nederlandse kennis van zaken biedt perspectief. Bovendien staan Japanse bedrijven en de

overheid open voor samenwerking. De Japanse agrosector heeft te maken met een afnemende beroepsbevolking en stijgende energiekosten. Deze ontwikkelingen vereisen modernisering door het toepassen van 'smart farming', met onder andere 'plant factories'. Ook bij de wederopbouw van het tsunami-rampgebied wil de overheid smart farming gebruiken. Japan heeft daarom grote interesse in slimme toepassingen binnen de agrosector. Interesse? Neem contact op met EVD NL Internationaal, adviseur internationaal ondernemen, regio Azië: 088 - 602 80 60.

Korea
Landbouwrapad Seoul
Groene groei

Zuid-Korea zal circa € 24 miljard investeren in het 'Green New Deal'-programma, onder het motto 'low carbon, green growth'. Daarnaast zal Zuid-Korea in de komende vijf jaar steeds jaarlijks 2% van haar BBP gebruiken om de ontwikkeling van groene technologieën te stimuleren. Het concept van 'smart cities' is in Zuid-Korea direct gerelateerd aan het nationale beleid van groene groei. Projecten die nu worden uitgevoerd, bieden veel mogelijkheden voor buitenlandse bedrijven om deel te nemen, onder andere op de gebieden agro en food, en watermanagement. De belangrijkste projecten zijn de ontwikkeling van New Songdo, Saemangeum en Sejong City. Interesse? Neem contact op met EVD NL Internationaal, adviseur internationaal ondernemen, regio Azië: 088 - 602 80 60.

Europese Unie

Griekenland
Landbouwrapad Boekarest
Marktanalyse tuinbouw

De Griekse overheid wil de economie stimuleren en geeft daarom speciale aandacht aan vier gebieden, onder welke agro en food.

Dit biedt mogelijkheden voor het Nederlandse bedrijfsleven. De agrofoodketen in Griekenland is een dynamische sector. Zowel op het gebied van productie als van werkgelegenheid speelt de sector een belangrijke rol. Vooral in de tuinbouw zijn groeimogelijkheden. Ook is deze sector steeds meer internationaal actief.

De marktanalyse 'Developments in the Greek Horticultural Sector' geeft informatie over de Griekse tuinbouwsector. Zoals over marktstructuur; hoofdspelers; wet- en regelgeving; sterke en zwakke punten; stimuleringsmaatregelen van de Griekse overheid; kansen en risico's voor het Nederlands bedrijfsleven; vooruitzichten binnen de sector. Dit rapport is op te vragen bij Siwarde Sap via ath-lnv@minbuza.nl.

Oostenrijk
Landbouwrapad Boedapest
Concentratie supermarkten

De Oostenrijkse supermarktketen concentreert zich verder. De drie belangrijkste retailers hebben een marktaandeel van 84,5%, aldus recent marktonderzoek van GfK. REWE (met de sterk groeiende supermarktformule Billa) en Spar nemen het leeuwendeel hiervan voor hun rekening; Hofer (discounterformule) is met circa 20% een goede derde. De omvang van de levensmiddelenmarkt ligt rond de € 18 miljard en lijkt minder gevoelig voor de crisis, bleek uit recent onderzoek van Ernst en Young. 27% van de Oostenrijkse consumenten plant meer uitgaven voor levensmiddelen, slechts 6% denkt hierop te gaan besparen. Toch is het niet alles goud wat er blinkt. Door de toenemende concentratie in de voedingsmiddelenketen beschikt inmiddels 13% van de Oostenrijkse gemeenten niet meer over een levensmiddelenwinkel, met name als gevolg van hogere personeelskosten of omzetvermindering. Dit lokt regionale initiatieven uit om de lokale levensmiddelenvoorziening te verzorgen. Lokale boeren werken daarbij steeds meer samen om regionaal hun producten te vermarkten.

Polen Landbouwwaad Warschau Kansendossier Polen

Agentschap NL heeft een dossier samengesteld over kansen voor onder andere de agribusiness in Polen. Die kansen zijn er in verhoging van de hectareopbrengst; waterbeheersing inclusief drainage en irrigatie; agrologistiek; modernisering in de landbouw, zoals moderne technologie in de glastuinbouw; precisielandbouw; en tuinbouw en uitgangsmateriaal. Meer informatie: www.agentschapnl.nl > Actueel > Sectoren > Agro > nieuwsbericht.

Slovenië Landbouwwaad Boedapest Holland Dorp

Van 25 april tot en met 5 mei 2013 organiseert de Nederlandse ambassade samen met het Arboretum in Ljubljana een Holland Dorp. Deze verzameling van traditionele Hollandse huisjes, inclusief windmolen, draaiorgel, kaaswaag dient als platform om 'Groen en Nederland' te promoten, te meer omdat in de genoemde periode ook enkele miljoenen bloembollen bloeien. In de genoemde periode worden rond 60.000 bezoekers verwacht.

Het Holland Dorp in Slovenië is enerzijds gericht op promotie van Nederland en Nederlandse producten bij de Sloveense consument, anderzijds biedt het een uitstekend platform voor Sloveens-Nederlandse samenwerking en worden diverse vakgerichte activiteiten georganiseerd. Zo organiseert de WUR samen met de universiteit van Ljubljana een seminar over melkveehouderij, organiseert de Sloveense Florist Association hun jaarlijkse wedstrijd in het dorp en zal op 25 april een economische dag (presentaties over zakendoen in Slovenië + matchmaking) worden georganiseerd voor geïnteresseerde Nederlandse bedrijven. Meer informatie over het dorp, betrokkenheid en activiteiten: de Landbouwwaad in Boedapest via bdp-lnv@minbuza.nl of via de Nederlandse ambassade in Ljubljana.

Verenigd Koninkrijk Landbouwwaad Londen

Paardenvlees duwt fair trade omhoog
De omzet van fair trade voedingsmiddelen steeg in 2012 in het Verenigd Koninkrijk met bijna 20%. Volgens de Financial Times zal de omzet dit jaar blijven groeien, mede omdat Britse consumenten meer aandacht schenken aan de herkomst van eten vanwege het paardenvleesschandaal. Het VK is met circa 30% van de mondiale omzet al de grootste afzetmarkt voor fair trade-producten. Thans liggen er al meer dan 4500 van dit soort producten in Britse winkels. De meest populaire fair trade voedingsmiddelen zijn bananen en suiker, met een marktaandeel van respectievelijk 30% en 40%. Het aandeel van fair trade-bananen heeft de laatste jaren een flinke duw gekregen door het besluit van de grote supermarktketens Sainsbury's, Waitrose en Co-op om alleen nog maar die bananen te verkopen. De regering van Schotland draagt ook een steentje bij, door het actief promoten van fair trade in de eigen kantines, maar ook in onderwijs en aanbestedingen. Schotland heeft dit jaar de status van 'Fair Trade Nation' verworven, nadat alle zes grote Schotse steden en bijna de helft van alle Schotse gemeenten deze status hebben behaald.

Sterke afname diepvries

Volgens marktonderzoeker Kantar Worldpanel is de verkoop van diepvrieshamburgers in de eerste maand van het schandaal rond paardenvlees met 43% gedaald. De verkoopcijfers van kant- en klare maaltijden daalden in dezelfde periode met 13%. Marktanalisten verwachten echter dat de totale omzet van de getroffen supermarkten niet zal afnemen, omdat andere producten in het assortiment profiteren van het schandaal. In de supermarkten die rundvleesproducten uit de schappen hebben gehaald heeft het schandaal niet geleid tot een gevreesde leegloop van winkelklanten.

•••• Door de jaren heen is Israël erin geslaagd de uitdaging van de beperkte natuurlijke hulpbronnen het hoofd te bieden met innovatieve duurzame oplossingen. Het is vanaf 1950 gelukt om de tuinbouwproductie drastisch te verhogen, met 500%. In 1955 kon één boer vijftien mensen voeden, terwijl dat in 2010 honderd mensen waren. Het voornaamste probleem voor de Israëlische tuinbouw is de waterschaarste. De regenval is de laatste jaren dramatisch verminderd en er zijn veel meer droge periodes. 60% van het land is woestijn.

Nederlandse kennis en ervaring vult die van Israëlische onderzoekers en ondernemers aan

Tuinbouw in Israël: bron van innovatie

Om de waterschaarste en het klimaatprobleem tegen te gaan, heeft Israël verschillende onderzoekscentra waar al 50 jaar experimenten worden uitgevoerd om variëteiten van olijven, aardbeien, druiven enzovoort te testen. Het budget is afkomstig van de tuinders, de toeleveranciers en de overheid. De haalbaarheid van irrigatie met brak water wordt getest op deze planten, naast een voortdurende zoektocht naar nieuwe gewassen die geschikt zijn voor irrigatie met brak of zout water.

Eén van deze centra is het Ramat Negev Desert AgroResearch Center (RNDARC), gesitueerd in een woestijnregio met twee verschillende bodemsoorten: zand en lichte löss. De gemiddelde jaarlijkse neerslag is 80 mm. Er is een groot contrast tussen dag- en nachttem-

peraturen. Brak water is te vinden in ondergrondse watervoerende lagen op een diepte van 800 tot 1200 meter. Dit water wordt geboord en gepompt uit putten door de nationale watermaatschappij Mekorot.

In de Arava-regio (bij Eilat, in het zuiden van Israël) is een project gestart om zoet en zout water te mixen en dat vervolgens te gebruiken voor irrigatie. Men mengt brak en zoet water met behulp van een verdunningsproces, om zo het beste zoutgehalte te bepalen voor irrigatie van het gewas. Wanneer de planten jong zijn, groeien ze beter op zoet water en als de planten fruit produceren is irrigatie met brak water beter.

Praktijkgericht

Myron Sofer, hoofd R&D van het onderzoekstation in de West-Negev, ziet Israël's

onderzoeks- en ontwikkelingscentra als agrarische 'start-ups'. "Wat ons uniek maakt, is dat wij ons onderzoek zo toepassingsgericht maken als mogelijk is; dat wil zeggen, dat onze bevindingen binnen drie jaar bij de boeren moeten zijn. Ik ben een inwoner van Sde Nitzan, waar de eerste kassen van Israël zijn gebouwd. Dit was het eerste R&D-station dat met kassen werkte. Nu zijn er meer dan 10.000 hectaren aan beschermde tuinbouw in Israël".

Een van de eerste groenten die Ramat Negev heeft aangepast aan de unieke bodem en het klimaat van de westelijke Negev was de paprika. De eerste zaden kwamen uit Nederland en na experimenten met veertig verschillende soorten bleken er vier geschikt te zijn. Kassen die oorspronkelijk ongeveer 100 ton paprika per hectare opleverden, kunnen nu 200-250 ton per hectare opleveren, een prestatie van wereldformaat. Ook tomaten, in alle soorten en maten, worden veel in de Negev verbouwd. Door middel van R&D worden continu nieuwe kleuren en smaken gecreëerd en worden oogsten gepland voor momenten in het jaar waarin deze populaire groente niet beschikbaar is in het buitenland.

Bloemen en fruit

Ook bloemen behoren tot Israël's belangrijkste exportproducten. Het RNDARC is druk bezig met de ontwikkeling van nieuwe bloemenvarianten. Ongeveer 85% van de bloemenproductie in Israël is bestemd voor de export. Van dit percentage gaat ongeveer 90% naar Nederland, waar het wordt geveild en gedistribueerd naar de rest van de wereld. De waarde van Israël's bloemenexport naar Nederland bedroeg in 2011 ongeveer € 80 miljoen. Colombia, Ethiopië en Kenia zijn met hun lage loonkosten sterke concurrenten in de bloemenexport.

'In samenwerking met dingen naar opdrachten in opkomende economieën'

De uitvoer van fruit wint hiernaast aan belang. Producten zoals avocado en grapefruit worden met succes naar de EU geëxporteerd. Elk jaar wordt 250 tot 300 hectare nieuw fruit geplant. Citrus is echter nog steeds het belangrijkste exportproduct. In deze sector ondervindt

Israël steeds meer concurrentie van de zuidelijke EU-lidstaten en Marokko. Er moet altijd gezocht worden naar kansen in de markt. De 'easy peel'-mandarijn is daar een voorbeeld van. In 2011 heeft Israël 200.000 ton citrusfruit kunnen exporteren, door met innovatieve producten nieuwe en opkomende markten te benaderen zoals Brazilië, Chili, China, Peru, Thailand, Zuid-Korea en Rusland. Momenteel worden serieuze pogingen ondernomen om de teelt van citrusvruchten naar zuidelijker gelegen gebieden te verplaatsen.

Kansen

Israël en Nederland zijn beide sterke spelers op het gebied van tuinbouw en watertechnologie. Omdat het klimaat in beide landen sterk verschilt, vullen kennis en kunde van ondernemers en onderzoekers elkaar goed aan. Daarmee maken Israëlisch-Nederlandse samenwerkingsverbanden een goede kans mee te dingen naar opdrachten in opkomende economieën in Afrika en Azië.

De wereldbevolking groeit sneller dan de voedselproductie aan kan. Bovendien willen mensen een meer gevarieerd dieet. "Nederlandse onderzoekers en ondernemers hebben

veel expertise op dit gebied”, verklaarde toenmalig minister Maxime Verhagen tijdens zijn bezoek aan Israël in juni 2012. “Door de handen ineen te slaan met hun collega’s uit Israël maken ze een nog betere kans op werk in het buitenland. Dat levert ook in Nederland inkomsten en banen op.”

Conclusie

De Israëlische tuinbouwsector is erg veranderd. De tuinbouw is nu een combinatie van hightech irrigatie, verlichtings- en andere technologische kweekprocessen, samen met biotechnologie. Maar niet alleen het ‘hoe’ is veranderd, ook het ‘wat’. Citrusvruchten

waren destijds Israël’s voornaamste exportproduct, maar beslaan nu ongeveer 40% van de totale export. Vanwege het handmatig plukken is de citrusproductie te arbeidsintensief geworden. Deze vereist bovendien veel water voor de groei van de vruchten. Door de schaarse landbouwgrond en een toenemend tekort aan (buitenlandse) arbeiders, ligt de nadruk thans op de meer lucratieve teelt, van onder andere exotische vruchten en bloemen voor export. Daarbij ligt de nadruk op innovatie.

Peter Bachrach, Economisch Medewerker van de Nederlandse ambassade in Israël

11 vragen aan

Tineke Zwitser Landbouwrapad in Madrid

Het ministerie van EZ heeft ruim 50 afdelingen in evenzoveel landen. Elke maand maken we kennis met een van onze verre landbouwmedewerkers.

1. Hoe bent u in dit werk terechtgekomen?

Puur toevallig. Met een studie Italiaanse taal en letterkunde denk je niet zo gauw dat je bij het ministerie van Landbouw terecht komt. Van een voormalig studiegenote hoorde ik dat het bureau van de Landbouwrapad op de ambassade in Rome op zoek was naar iemand die goed de Italiaanse taal beheerste. Zo ben ik in 1980 in dienst getreden van het toenmalig ministerie van Landbouw. Een keuze waarvan ik nooit spijt heb gehad, want het is voor mij het boeiendste en meest veelzijdige ministerie.

2. Wat zou iedereen moeten weten over uw werkgebied?

Dat Spanje 17 Autonome Gewesten heeft, elk met zijn eigen karakteristieken en veelal eigen wetgeving. Dat de agrovoedingsmiddelenindustrie Spanje's belangrijkste industriële sector is, goed voor een omzet in 2010 van bijna € 81 miljard. Dat Spanje over de grootste visserijvloot van de EU beschikt. Dat Spanje en Portugal tot de top vijf in de wereld horen van grootste viseters. Dat Portugal maar liefst 1000 recepten heeft om 'bacalao' te bereiden. Dat Spanje tot de wereldtop behoort van groenten- en fruitteilers. Dat Spanje de grootste olijfolieproducent ter wereld is en, uiteraard niet te vergeten, de grootste wijnproducent van Europa is.

3. Wanneer denkt u 'dit is een mooie dag'?

Wanneer het gelukt is een probleem voor een bedrijf of het ministerie op gewenste manier op te lossen, of als een door ons georganiseerd evenement succesvol is verlopen. Maar ook als ik door Spanje en Portugal rijd en besef hoe bevoorrecht ik ben om in deze landen te mogen werken en wonen.

4. Wat is uw grootste bron van ergernis?

Gelukkig erger ik me niet zo gauw. Ik ben meestal geneigd de zaken positief te interpreteren.

5. Voor wie heeft u bewondering?

Voor de boeren die vaak onder moeilijke omstandigheden moeten produceren, zich voortdurend moeten aanpassen aan steeds hogere maatschappelijke eisen, maar daarvoor vaak niet de prijs krijgen die zou moeten. Hun inspanningen om aan extra voorwaarden te voldoen op het gebied van dierenwelzijn, vermindering antibioticumgebruik, milieuvorwaarden, duurzaamheid enzovoort moeten eerlijk over de keten worden verdeeld en tot uitdrukking komen in de consumentenprijzen.

6. Welke sector laat hier absoluut kansen liggen?

Wat Portugal betreft, het land beoogt de zelfvoorzieningsgraad voor voedingsmiddelen te verhogen om zo de handelsbalans meer in evenwicht te brengen. Nederland zou met zijn kennis en knowhow intensiever met Portugal kunnen samenwerken om de productiviteit te verbeteren, vooral wat tuinbouw betreft.

Voor Spanje denk ik vooral aan de ontwikkeling van agrologistiek en waterbeheer. De grote afstanden en de versnipperde structuur maken de ontwikkeling van een agrologistiek netwerk en alternatieven voor het wegverkeer noodzakelijk voor de aan- en afvoer van met name tuinbouwproducten in Almería en Murcia.

7. Hoe staat het met duurzaam ondernemen in uw regio?

Spanje is met 1.845.039 hectare (2012) binnen de EU het land met het grootste areaal biologische landbouw, terwijl het wereldwijd de zesde plaats inneemt. Er is een Technologisch Platform voor Duurzame Landbouw, waarbij brancheorganisaties, onderzoeksinstellingen, het ministerie van Landbouw en bedrijven zijn aangesloten. Dit platform heeft een actieprogramma opgesteld, dat is gericht op verbetering van de duurzaamheid en de concurrentiekracht in een multisectoraal samenwerkingsverband. Zij zoeken naar aansluiting bij andere internationale projecten op dit gebied en beogen het model uit te rollen naar andere EU-landen. Ook is het Spaanse ministerie van Landbouw een campagne begonnen om voedselverspilling tegen te gaan.

8. Wat kan er op uw werkerrein beslist beter?

De Spaanse landbouw en visserij hebben een enorm potentieel en brengen producten van hoge kwaliteit voort. De bedrijfstructuur is echter in het algemeen klein en versnipperd. Bedrijven zouden hun onderlinge wantrouwen moeten overwinnen en zich moeten bundelen, om het aanbod te vergroten en hun positie in de keten te verbeteren.

9. Welk lokaal gerecht is uw favoriet?

Dat is geen eenvoudige vraag in een land dat zo'n grote variëteit aan gerechten heeft, waar iedere streek zijn eigen specialiteiten kent en waar wereldberoemde koks als Ferrán Adrià en Arzak vandaan komen. Ik houd het op een klassiek Andalusisch gerecht, genaamd Salmorejo. Een koude dikke soep uit Cordoba, op basis van tomaat, knoflook, hard brood, olijfolie, gekookte eieren en reepjes rauwe ham. Heerlijk in een warm klimaat.

10. Met wie zou u een avond op stap willen?

Met de Spaanse minister van Landbouw, Miguel Arias Cañete. Door zijn lange loopbaan in zowel de nationale als Europese politiek is hij een bron van kennis en ervaring op landbouw- en visserijgebied. Bovendien is hij een goed communicator, heeft gevoel voor humor en, als ik me niet vergis, houdt hij ook van lekker eten.

11. Wat is uw sleutelwoord voor de toekomst?

In deze economisch sombere tijden positief ingesteld blijven: op naar het Zwitserlevengevoel!

••••• Dat Duitsland dichtbij ligt, betekent niet dat je er direct zakelijk succesvol zult zijn.

Wie met zijn producten de Duitse markt wil bestormen, zal zich grondig moeten voorbereiden.

Dit geldt ook voor de agribusiness-ondernemer of -exportmanager die het vizier gericht heeft op het zuiden van Duitsland.

In juni vindt een handelsmissie plaats onder leiding van Lilianne Ploumen, minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelings-samenwerking, in gezelschap van het koninklijk paar.

Vorbereitung op (zaken)cultuur kan stukken beter

Kansrijke regio: blik op Zuid-Duitsland

De Duitse exportmarkt is goed voor 26% van onze agrarische export. Traditioneel is de Nederlandse agribusiness vooral gericht op de aangrenzende deelstaten en laat men Zuid-Duitsland links liggen. Deze grote deelmarkt met 27 miljoen inwoners oftewel 33% van alle Duitse consumenten, verdient echter grotere aandacht.

De activiteiten in Beieren en Baden-Württemberg blijven sterk achter. Beieren is voor Nederland al een belangrijke en stabiele handelspartner. In 2011 importeerde dit Bundesland ter waarde van meer dan € 7 miljard euro aan goederen uit ons land. Een groei van 12% procent ten opzichte van 2010 en daarmee niet te onderschatten. De Zuid-Duitse deelstaat is niet alleen een belangrijk afzetgebied voor Nederlandse producten, maar kan ook dienen als springplank voor export naar Centraal- en Zuid-Europa.

Obstakels

De realiteit is dat het Duitse bedrijfsleven vaak niet zit te wachten op een Nederlandse

leverancier. In Zuid-Duitsland is men sterk georiënteerd op andere Europese landen, zoals Italië en Spanje. Zeker binnen de voedingsindustrie geeft men de voorkeur aan een regionale aanbieder uit eigen land. Een Nederlandse ondernemer staat dus in veel gevallen direct al op een achterstand in vergelijking tot zijn Duitse concurrent.

Daarom al is een goede voorbereiding op het Zuid-Duitse exportavontuur van groot belang. Waarom is juist zijn onderneming of product nu zo interessant voor de Duitse markt? Wat kan de Nederlandse ondernemer bieden wat een Duitse concurrent niet kan of wat kan hij juist beter?

Er zijn tal van culturele verschillen tussen Nederland en Duitsland waarmee ondernemers rekening moeten houden. Het verdiepen van de marktkennis én het beter aansluiten op de Duitse cultuur maakt de toenadering in elk geval kansrijker. Ook de persoonlijke aanpak, zoals omgangsvormen, is belangrijk. Grip op de Duitse manier van zakendoen en het

Enkele soorten distributiekanaalen waar de Zuid-Duitse consument zijn voeding betreft.

Van links naar rechts: Biologische supermarkt Alnatura, Restaurantzaal in de Augustiner Keller, München en Biergarten in München

vermijden van valkuilen. De manier waarop Nederlandse professionals in de export vaak te werk gaan, sluit niet altijd goed aan bij de Duitse cultuur van zakendoen.

Een goede beurt maken

De basis moet kloppen. Zo hecht men in het Duitse bedrijfsleven veel waarde aan de uiterlijke verschijning van de zakenpartner. Hieruit wordt zelfs afgeleid of iemand capabel is of niet. Nederlandse zakenpartners staan in Duitsland over het algemeen bekend als slecht gekleed en vallen met name op door hun ongepoetste schoenen!

'De uiterlijke verschijning bepaalt of men iemand capabel vindt'

Dit beeld van de Nederlandse ondernemer werd maar weer eens bevestigd tijdens een recente bijeenkomst waar Nederlandse ondernemers zichzelf presenteerden aan het Duitse bedrijfsleven.

Tal van Nederlandse ondernemers waren gekleed in een spijkerbroek en wollen vest of t-shirt, terwijl in Duitsland 'strak in het pak' en een stropdas voor de heren de voorkeur geniet. Ook promotie- en verpakkingsmateri-

aal zagen er soms onvoldoende professioneel uit en spraken zeker niet tot de verbeelding van de Duitse zakenpartner. Op de vraag waarom men aanwezig was tijdens deze bijeenkomst was één van de antwoorden: 'Wij weten zelf eigenlijk ook niet zo precies wat we hier moeten, we proberen het maar gewoon'.

Deze ondernemers beschikten overduidelijk niet over voldoende kennis van de Duitse markt en de Duitse afnemer, waarvan de gebruiken en gewoonten anders zijn dan die in Nederland. Gelukkig waren er ook ondernemers die het wél goed hadden begrepen, maar zelfs bij de beter voorbereide partijen was de kennis van de Duitse markt gering.

Ken uw potentiële markt

Er bestaat geen twijfel over dat een betere voorbereiding nodig is. Ken de Duitse klant en zijn behoeften! Dat is een verplichte opgave voor elke ondernemer die in (Zuid-)Duitsland actief wil worden. Verder is een onderbouwing aan de hand van marktonderzoek onontbeerlijk, anders blijft de vraag onbeantwoord 'wat kunnen wij beter dan onze Duitse concurrenten'.

Voor Nederlandse ondernemers is het blijkbaar vaak niet haalbaar om al dit voorbereidende werk zelf te doen. Tijd, financiën of ingangen binnen de Duitse markt ontbreken. Het is zeer wenselijk dat er een

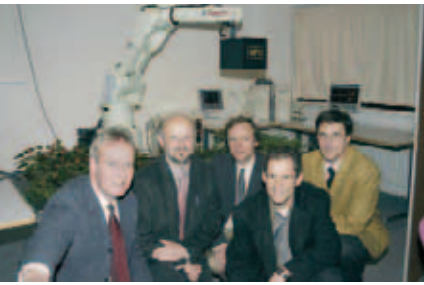
centraal aanspreekpunt beschikbaar komt, waar een ondernemer zijn vragen kan stellen en waar hij ondersteuning krijgt op tal van vlakken. Vooral de kennis over Zuid-Duitsland dient te worden vergroot en toegankelijk te worden gemaakt, omdat deze markt zoveel kansen biedt voor Nederlandse ondernemers!

Indien bepaalde afzetgebieden/branches inzichtelijk gemaakt worden door marktonderzoek, kan elke ondernemer daarvan kennis nemen. Zo is veel informatie aan te bieden nog vóór de opstart van exportactiviteiten in Zuid-Duitsland. Ook ervaren ondernemers met enig succes in Duitsland hebben vaak nog behoefte aan aanvullende marktinformatie en nadere kennis over het zakendoen in Zuid-Duitsland. Want ook de verschillen tussen het zakendoen in ons grensgebied en Zuid-Duitsland zijn niet te onderschatten.

Petra van Egmond, LIBERA export- en marketingadvies voor Duitsland

* Noot van de redactie:

van de benaderde ondernemingen die bezig zijn met marktwerking in Zuid-Duitsland, hiervoor serieuze plannen hebben of hierover nadenken, wilde niemand medewerking verlenen aan dit artikel.

● ● ● ● ● ● ● *Ad Schapendonk is onderzoeker én ondernemer, op zich een bijzondere combinatie van eigenschappen. Zijn bedrijven Plant Dynamics en Photosyntax richten zich op het verhogen van de productiviteit van plantaardige productie. 80% van de activiteiten van beide bedrijven is gericht op de tuinbouw en veredeling. Maar de door het bedrijf toegepaste techniek van fluorescentie om fotosynthese-processen te monitoren, biedt ook kansen in andere sectoren.*

Plant Dynamics: praktische oplossingen op wetenschappelijke basis

“De tuinbouwsector streeft begrijpelijkerwijs naar een zo hoog mogelijke productie met een zo laag mogelijk energieverbruik”, zegt Schapendonk. “Daartoe hebben we ruim tien jaar geleden een applicatie ontwikkeld, de Plantivity. Met dit meetapparaat voeren we zogenoemde vitaliteitsmetingen uit. We kunnen zo precies vertellen wat een plant nodig heeft. Die ontdekking was in die tijd een enorme sprong voorwaarts, iets dergelijks bestond toen nog niet.”

“Door een klem op een blad van een plant te bevestigen”, vervolgt Schapendonk, “kun je op basis van fluorescentie meten hoe de plant het licht benut. En op basis van die informatie kun je allerlei conclusies trekken. Samen met andere sensoren in een tuinbouwkas kun je dan in optimale vorm je klimaatinstellingen realiseren. Het apparaat op zich was niet nieuw, het was een bestaand principe in de biofysica. We hebben het echter zo geoptimaliseerd dat het geschikt is om specifiek gebruikt te worden in kassen.” In 2003 ontwikkelde Plant Dynamics een nieuw systeem, de MIPS, waarmee het meetbereik van de Plantivity werd opgeschaald van een vierkante centimeter naar een vierkante meter. “We laten onze klanten als het ware een weerspiegeling van de gezondheid van de plant zien.”

Een nieuwe ontwikkeling waar Schapendonk en zijn collega's hoog op inzetten, is het zogenoemde Explorer-model. “Met deze regel-programmatuur kunnen we het klimaat in kassen zo regelen dat de hoogst mogelijke opbrengst, tegen het laagst mogelijke energieverbruik gerealiseerd wordt.

Een tuinder heeft legio middelen tot zijn beschikking om het klimaat te regelen, maar wat is nu het beste en wanneer moet hij wat doen? Wij berekenen met dit Explorer-model op een tijdschaal van minuten de energiebalans in een kas en de gerealiseerde productie. Op basis van zo'n rekenmodel kunnen we afwegingen maken en die stap kiezen waarbij de productie het hoogst is en het energieverbruik het laagst. Hoewel het in realiteit een tikje gecompliceerder is dan hoe ik het nu vertel”, voegt Schapendonk toe.

Plant Dynamics heeft zich ontwikkeld tot niche-speler. “Na de ontwikkeling van de Plantivity hebben we besloten actief te blijven aan de onderzoekskant. We maken voor onze klanten prototypes die ze zelf kunnen doorontwikkelen. Op deze manier kunnen we onze kennis en apparatuur betaalbaar houden voor grotere groepen klanten. En als we iets maken dan is dat maatwerk en inzetbaar op slechts één gebied. Dat is ook wat de klant wil, die heeft vaak maar één onderzoeksvraag en daar is onze apparatuur dan ook 100% op afgesteld.”

De mogelijkheden van fotosynthese zijn groot. Zo kun je met behulp van fluorescentie bijvoorbeeld ook de versheid van verpakte groente doormeten. “Zolang er maar bladgroen in zit, kan het.” En soms komt een verzoek uit onverwachte hoek. Mede dankzij Schapendonk en partner EnableWare is het gras in zo'n 80 stadions wereldwijd altijd mooi groen. “Voor Stadium Grow Lighting uit Waddinxveen, dat verrijdbare lichtinstallaties maakt voor grote voetbalstadions, rekenen wij door op welke plekken een bepaald stadion extra belichting nodig heeft.”

Wanneer is een koekje van maatschappelijk verantwoord deeg?

Philip den Ouden
Directeur
Federatie Nederlandse
Levensmiddelen Industrie

Het Nederlandse bedrijfsleven is koploper op het gebied van Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO). Ondernemers gaan uit overtuiging, bedrijfsreputatie of economisch belang vrijwillige, maar zeker geen vrijblijvende ‘commitments’ aan om in hun toeleveringsketens naast economische ook sociale, ethische en ecologische waarde toe te voegen. De SER beaamt dat IMVO bij Nederlandse bedrijven stevig op de kaart staat en dat deze trend doorzet. Het is zaak het bedrijfsleven niet te belasten met extra regels.

In de Tweede Kamer gaan stemmen op voor verdergaande verplichtingen voor Nederlandse ondernemers op het gebied van IMVO en de rapportage over de geleverde keteninspanningen. Een ‘toezichhouder met tanden’ is het idee, die - aldus Kamerlid Vos (PvdA) - “bedrijven moet aanpakken wanneer ze onverantwoordelijk omgaan met mensen, milieu, grondstoffen en energie”. Een IMVO-waakhond dus, die ondernemers in bovengenoemde gevallen straft. Maar hoever reiken de invloedssfeer en verantwoordelijkheid van een gemiddelde levensmiddelenproducent eigenlijk?

Middelgrote ondernemer X produceert koekjes. Voor de productie daarvan koopt hij palmolie, cacao, vanille en noten in. Hij let daarbij op grondstofcertificaten (voor palmolie GreenPalm, voor cacao UTZ) en ziet erop toe dat zijn toeleverancier voldoen aan de OESO-richtlijnen (voor vanille en noten). Daarnaast is ondernemer X in zijn fabriek vrijwel dag en nacht bezig met verantwoord ondernemen door te letten op zijn milieuprestaties, arbeidsomstandigheden, uitstoot, verpakkingsmateriaal, rapportageverplichtingen, voedselveiligheidseisen, etiketteringseisen, vergunningen, verantwoord reclamebeleid, en productherformulering op het gebied van zout, suiker, vetzuren en portiegrootte. X is welwillend, maar zal nooit over de capaciteit kunnen beschikken om zijn leveranciers door de hele keten actief te controleren. Hij kan dus geen 100% garantie bieden dat er in het land waar zijn cacao vandaan komt geen onverantwoorde praktijken plaatsvinden.

Is X onverantwoordelijk bezig? Hij kan immers geen waterdichte garantie bieden? Zou X ‘aangepakt’ moeten worden?

Geachte Kamerleden, een IMVO-waakhond die welwillende bedrijven nog eens stevig aan de paal nagelt om wat ze nog niet hebben gedaan of niet binnen hun vermogen ligt, is echt nergens voor nodig. Nederlandse ondernemers zijn koploper op het gebied van IMVO. Ja, het is een continu proces en de lat kan telkens hoger, daar zet de FNLI als aanjager in de sector actief op in. Maar maak geen extra regels, wetten en waakhonden en zet geen extra certificaten op keurmerken. IMVO is maatwerk en moet in het DNA van een bedrijf groeien - die beweging is zichtbaar. De overheid moet zich richten op het scheppen van de juiste randvoorwaarden in de (internationale) markt. Het is goed dat IMVO hoog op de agenda staat en dat het bedrijfsleven aangespoord wordt, maar daartoe werkt het dichttimmeren van het verbeterproces in regelgeving en administratie volstrekt averechts.

Berichten Buitenland online

De vindbaarheid van Berichten Buitenland op www.rijksoverheid.nl is verbeterd.

Voortaan kunt op www.rijksoverheid.nl/berichtenbuitenland de pdf en tekstversie van elk nummer terugvinden.

Vanwege de gunstige ligging heeft Hongarije altijd een sterke focus gehad op landbouw. Tot aan de jaren '90 kende het land een significante varkensstapel (op het hoogtepunt circa 8,5 miljoen dieren) ten opzichte van het aantal inwoners (toen circa 10 miljoen). Daarna is een dalende trend ingezet die nauwelijks lijkt te stoppen. Wat is er aan de hand?

Overheid stelt ambitieus groei-doel voor sector

De Hongaarse varkensketen

Het belang van akkerbouw neemt in Hongarije steeds meer toe. Het land heeft 5,8 miljoen hectare landbouwgrond, waarvan het graanareaal bijna 3 miljoen hectare bedraagt. Toch kent het ook uitstekende productiefactoren voor de varkenssector: vruchtbare grond, beschikbaarheid van grote hoeveelheden granen, veel (milieu)ruimte en een lage ziektedruk, als gevolg van de gunstige spreiding van bedrijven. Door de afname van de varkensstapel is er sprake van een 'mesttekort'. Daarnaast is de maatschappelijke acceptatie van de varkenshouderij hoog.

Toch is het belang van de varkenshouderij de afgelopen jaren alleen maar verder afgenomen. Belangrijkste oorzaken zijn verouderde kennis en de slechte financiële situatie van de veehouderij, in combinatie met een omvangrijke zwarte markt. Dit zorgt niet alleen voor uitdagingen in de productieketen, maar heeft ook effecten verderop in de keten.

De Hongaarse varkenshouderij wordt gekenmerkt door een grootschalige, gesloten bedrijfsstructuur. In tegenstelling tot vele

andere varkens producerende landen, hebben de meeste varkensbedrijven in Hongarije zich niet gespecialiseerd. Geruimde fokdieren worden vaak vervangen door eigen dieren, wat leidt tot een lagere vruchtbaarheid en productiviteit. Inzichten uit nieuw genetisch onderzoek en innovaties worden niet breed toegepast in de praktijk. Technische resultaten zoals het aantal biggen per zeug (16,7) of de voerconversie (3,7 kg voer leidt tot 1 kg vlees) blijven dan ook ver achter bij West-Europa.

Kleine Hongaarse varkenshouders ontbreekt het naast kapitaal ook aan kennis van moderne varkenshouderij. Het gebrek aan financiën kan echter ook voordelen hebben, zo bleek begin 2013. De omschakeling naar groepshuisvesting was voor Hongarije relatief eenvoudig, omdat nauwelijks in individuele huisvesting geïnvesteerd was.

Om de daling een halt toe te roepen, heeft de Hongaarse overheid het afgelopen jaar meer politieke prioriteit gelegd bij de ontwikkeling van de varkenssector. Doel is om de huidige varkensstapel te verdubbelen naar circa

6 miljoen. Om dit ambitieuze doel te realiseren, moet er wel het een en ander veranderen.

Voedergranen

Genoemde hoge voerconversie van 3,7 kg voer in 1 kg gewicht is deels het gevolg van het ontbreken van actuele kennis. Actualisatie van die kennis is beperkt, door een matig ontwikkelde adviessector en de breed verspreide argwaan van Hongaarse varkenshouders tegenover voedingsdeskundigen en diervoederbedrijven. Daarbij is het gebruik van droge voersystemen populair onder Hongaarse varkenshouders. Redenen hierachter zijn eenvoud, prijs en betrouwbaarheid. Natte systemen worden als te duur en moeilijker beschouwd. Er zijn wel degelijk ook praktische bezwaren, zoals de vatbaarheid voor vorstschade en het ontbreken van natte bijproducten in veel regio's. Dit laatste door het ontbreken van een voedselverwerkende industrie of door afvalreducerende technologieën en biogasinstallaties.

Daarnaast wordt de hoge conversie veroorzaakt door de ruime beschikbaarheid van voedergranen. Hongarije heeft goede omstandigheden voor de productie van voedergranen. De kostprijs van maïs ligt rond € 700 / hectare. In een gemiddeld jaar levert een hectare ongeveer 6,2 ton op.

Toch is dit productievoordeel steeds minder vanzelfsprekend. Dit komt vooral door grote variatie in productie tussen jaren en tussen regio's. De gemiddelde jaarlijkse productie van maïs in Hongarije in de periode 2006-2010 was 7 miljoen ton; bijna het dubbele van de binnenlandse vraag. Doordat een groot deel wordt geëxporteerd, volgen de binnenlandse marktprijzen de wereldmarktprijzen op de voet. Met een groeiende binnenlandse productie van bioethanol neemt de druk op het beschikbare areaal en product toe en zorgt ook deze sector voor een opwaartse prijsdruk.

‘Veel obstakels voor realiseren groei-doel varkenssector’

Na toetreding tot de Europese Unie is ook de productie van eiwithoudende gewassen sterk afgenomen. Zonder overheidssubsidie is de teelt niet interessant genoeg: het telen van onder andere sojabonen is risicovoller en minder rendabel dan granen. De eiwitbehoefte wordt op dit moment deels vervuld door de jaarlijkse import van circa 600.000 ton sojameel van veelal genetisch gemodificeerde oorsprong. (De teelt van ggo-gewassen in Hongarije zelf is verboden.) Als gevolg van

transportkosten liggen de prijzen hiervan circa € 25 per ton hoger dan Rotterdam.

Investeringen en zwarte markt

De Hongaarse overheid probeert met investeringssubsidies de varkenshouderij te moderniseren en te versterken, inclusief het verbeteren van dierenwelzijn en milieustandigheden. Toch lukt dit maar mondjesmaat. Veel banken zijn huiverig om zulke investeringen te financieren, onder meer door het ontbreken van een geschikt onderpand (grond is beperkt verkrijgbaar door beperking van grondeigendom).

Daarnaast zorgen andere factoren voor terughoudendheid bij financiële instellingen. Het gaat om diverse wijzigingen in de pachtwetgeving en een nieuw wetsvoorstel over de verwerving van landbouwgronden. Om de zaak toch in beweging te krijgen, heeft de Hongaarse overheid enkele belastingmaatregelen doorgevoerd die de sector moeten versterken. Zo is de belasting verlaagd voor ongeschoold agrarisch personeel, is er nu een speciaal belastingstelsel voor kleine boeren en is de vennootschapsbelasting verlaagd.

Niet alleen moeilijke financiering vormt een probleem, ook de zwarte markt is omvangrijk. Om fraude en de zwarte markt tegen te gaan, wordt ook gekeken naar de introductie van

een btw-verleggingsregeling in de varkenshouderij. Een voorstel dat niet door alle onderdelen van de sector even goed gewaardeerd wordt. Veel partijen zien meer in verlaging van het huidige btw-tarief van 27% naar 5%. Dit zorgt voor minder liquiditeitsproblemen voor varkenshouders.

Toch is het hoge btw-tarief niet de enige oorzaak dat de zwarte markt zo groot is. De varkensketen is onvoldoende transparant, en strengere controle op de productie en handel is noodzakelijk om de zwarte markt in te dammen. Het nieuwe, speciale belastingstelsel voor kleine producenten is ook geen stimulans voor de controleerbaarheid in de keten.

Slachterijen en vleesverwerking

Het gebrek aan marktontwikkeling in de sector en afnemende binnenlandse consumptie werken door in slachterij en verwerkende industrie. Onder het communisme was ook de Hongaarse vleessector geïntegreerd in staatsbedrijven. Bij de privatisering van de vleessector was er weinig interesse van buitenlandse investeerders, vooral door het wegvallen van exportmarkten, overcapaciteit en het grote kapitaalbeslag.

De privatisering resulteerde daarom in veel ondergecapitaliseerde ondernemingen. Met de afname van het aantal varkens en de inefficiëntie van arbeid, kunnen een groot aantal slachterijen technologisch en financieel steeds moeilijker concurreren met omringende landen. Bij gebrek aan regie en visie, voltrekt zich de laatste jaren een koud saneringsproces, hetgeen de afgelopen periode pijnlijk zichtbaar werd bij Kapuvár Hús, Gyulai Húskombinát en Pápai Hús. Alleen door forse bijdragen van de overheid zijn deze bedrijven nog niet omgevallen. Zolang een daadwerkelijke herstructurering niet plaatsvindt, is ook de toekomst voor de verwerkende industrie onzeker.

Martijn Homan, Landbouwraad Hongarije, Oostenrijk en Slovenië

Meer weten?

Het Landbouwbureau Boedapest heeft in samenwerking met het Hongaarse landbouweconomisch instituut een Engelstalige rapportage opgesteld over de Hongaarse varkensketen. Deze is op te vragen via bdp-inv@minbuza.nl.

De varkenshouderij Hungary Pork Kft is eigendom van twee Nederlandse varkenshouders die actief zijn in Hongarije. Gestart in 2006, kent het bedrijf nu drie locaties.

Hoofdactiviteit is de vleesvarkenproductie voor de Oost-Europese (export)markt. Die geschiedt op nieuwe, moderne varkenshouderijen die voldoen aan de strengste EU-eisen, ook op het gebied van dierenwelzijn. Naast de varkenshouderij houdt de onderneming zich bezig met aanverwante activiteiten, zoals de handel in biggen en varkens, mestgebruik, eigen vervoer van voer, varkens en mest.

Waarom Hongarije? "Wij bezochten meerdere landen, waaronder Duitsland, Spanje en dus ook Hongarije. Dit land is centraal gelegen, er is graan in overvloed als basis voor het voer en je kunt van hieruit gemakkelijk exporteren naar alle windstreken binnen de Europese Unie."

De biggen voor twee locaties worden geïmporteerd uit Nederland, van een eigen zeughouderij. Voor de derde locatie is het streven om in Hongarije te gaan fokken.

De mest die geproduceerd is, wordt door één van de dochterondernemingen aangewend op het land van gecontracteerde akkerbouwers. Met een speciale injecteur wordt de drijfmest op 15 cm diep in de grond gebracht, zodat voedingsstoffen voor de plant behouden worden en vrijwel geen geur vrijkomt. Hiermee bespaart de akkerbouwer op kunstmestaankoop en wordt het land verrijkt met organische stof, wat het bodemleven bevordert. De onderneming streeft naar een gesloten kringloop van granen, mest en varkens.

De varkens eten brijvoer. Dit papje bestaat uit water, natte bijproducten als biergist, kaaswei, gistconcentraat en ijs. Daaraan worden droge producten toegevoegd als tarwe, gerst, maïs, maïsmeel, tarwebloem, soja, raap en brood. De ontbrekende mineralen en aminozuren worden via een kern toegevoegd.

Beantwoordt de activiteit in Hongarije aan de verwachtingen die de ondernemers hadden? "In het begin is het erg moeilijk geweest. We spraken de taal niet voldoende, er waren vergunningen die steeds maar niet afkwamen enzovoort. Maar, eenmaal gestart, ontwikkelde het zich voorspoedig. Eén van ons is nu elke week van dinsdagavond tot zaterdagochtend aanwezig in Hongarije. Onze bedrijfsleiders zijn hoog opgeleid, maar je moet de kaders scheppen zodat zij hun werk kunnen doen. Noem het de 'Westerse' strategie van hard werken, niet te veel personeel in dienst hebben en zeker ook direct contact met 'de werkvloer'. Een Hongaarse varkenshouder die zelf in de stal komt, is volgens mij een uitzondering."

••••• Wie in Duitsland, Frankrijk, België, of een ander willekeurig Europees land in de supermarkt een vers groentesapje van het betreffende huiskmerk koopt, loopt een grote kans dat de inhoud afkomstig is van het Nederlandse Provalor. Ruim vijf jaar geleden startte Provalor met het verwerken van groentereststromen tot sap. Groenten die om esthetische redenen geweerd worden uit het schap, maar waar verder totaal niets mis mee is.

Provalor creëert waarde uit reststromen

Het is niet zo dat Provalor ontzettend graag groentesap wil maken, het bedrijf heeft als missie om groentereststromen volledig te verwaarden. Het maken van sap was daarin een logische eerste stap. Inmiddels produceert Provalor op jaarbasis ruim 5000 ton groentesap. En omdat de groentesapmarkt in Nederland bescheiden is, wordt bijna al het sap geëxporteerd. Het aandeel 'biologisch' heeft sinds de start van het bedrijf ook een vlucht genomen; een derde van de productie wordt geproduceerd voor de biologische markt.

Paulus Kusters, een van de mensen van het eerste uur van Provalor: "Wat mooi is dat wat vijf jaar geleden werd gezien als een leuk en duurzaam idee, uitgegroeid is tot een gerespecteerd en serieus bedrijf met een omzet die verdrievoudigd is. Steeds vaker komen er klanten en toeleveranciers naar ons toe of wij iets met hun reststromen kunnen". Op dit moment kijkt Provalor ook verder dan Europa. "We hebben zoveel 'bewijslast' dat er vanuit de rest van de wereld ook meer aandacht komt om manieren te zoeken om voedselverspilling tegen te gaan en daar dragen wij graag een steentje aan bij."

De uitkomst van stap twee in de missie van Provalor om de reststromen volledig te verwaarden, is bijzonder te noemen. "De afgelopen 2,5 jaar hebben we in relatieve stilte gewerkt aan een nieuw concept. Als we sap

produceren, blijft er 'ontsap't groentepulp over. Je hebt het dan over zo'n 20 tot 35% van de groente die overblijft. En juist in dat gedeelte zit een heel groot deel van de waardevolle voedingsstoffen, de vezels. We waren ervan overtuigd dat we van die pulp een goed ingrediënt moesten kunnen maken. En dat is gelukt met Veggiefiber. Deze toepassing is ideaal gebleken om structuren en texturen en in bepaalde gevallen ook de smaak van voedingsmiddelen te verbeteren. Veggiefiber wordt al gebruikt door onze afnemers en met positieve resultaten. Het wordt gebruikt in vlees, vleeswaren, het werkt goed in gebakken producten als snacks. We zijn zo enthousiast over Veggiefiber dat we er patent op hebben aangevraagd en dat is inmiddels al in Canada verleend", aldus Kusters.

Kusters verwacht dat Veggiefiber onverwacht wel eens zou kunnen uitgroeien tot iets groter dan ze hadden kunnen bedenken. De voordelen zijn eindeloos. Groentevezels toevoegen aan producten om die - op welk vlak ook (smaak of structuur) - te verbeteren is duurzaam en gezond. En groentevezels zijn goedkoper dan andere toevoegingen zoals het kostbare inuline. Kusters: "Alleen de handling en opslag vergen een iets andere aanpak. Veggiefiber is een enigszins 'nat' product, maar als we zorgen dat de voordelen voor de afnemer opwegen tegen de op zich beperkte nadelen, zie ik alleen maar mogelijkheden."

18 Landbouwraden in het buitenland

AFRIKA

Addis Abeba

Werkgebied: Ethiopië
Dhr. mr. J.L.M. van den Heuvel,
Landbouwraad
T (00-251) 113.711.100 ext. 205
E add-lnv@minbuza.nl
I <http://ethiopia.nlembassy.org>

Nairobi

Werkgebied: Kenia, Oeganda,
Tanzania, tevens voor UNEP
Dhr. mr. W.J. Wolff, Landbouwraad
T (00-254) 20.4450.137
E nai-lnv@minbuza.nl
I <http://kenia.nlembassy.org>

Pretoria

Werkgebied: Zuid-Afrika,
Zambia, Mozambique
Dhr. drs. N. Schelling, Landbouwraad
T (00-27) 12.425.4570/2/3
E pre-lnv@minbuza.nl
I <http://zuidafrika.nlembassy.org>

Kigali

Werkgebied: Rwanda en Burundi
Mw. ir. J.T.C.G. Muffels, Landbouwraad
T (00-250) 280280281
E kig-lnv@minbuza.nl
I <http://rwanda.nlembassy.org>

Rabat

Werkgebied: Marokko,
Tunesië, Algerije en Libië
Mw. I. Hardenberg, Landbouwraad
T (00-212) 537219609
E rab-lnv@minbuza.nl
I <http://marokko.nlembassy.org>

Algiers (Landbouwsteunpunt, valt onder Rabat)

Dhr. K. Benchaalal,
Agricultural assistant
T (00-213) 21.92.28.28
E alg-lnv@minbuza.nl
I <http://algerije.nlembassy.org>

AMERIKA

Brasília

Werkgebied: Brazilië
Mw. ir. P.M.B. de Vries-van Loon,
Landbouwraad
T (00-55) 61.3961.3208
E bra-lnv@minbuza.nl
I <http://brazilie.nlembassy.org>

São Paulo (Landbouwsteunpunt, valt onder Brasília)

Mw. F.E. Heering,
Agricultural assistant
T (00-55) 11.3811.3300
T (00-55) 11.3811.3313
E sao-lnv@minbuza.nl
I <http://saopaulo.nlconsulaat.org>

Buenos Aires

Werkgebied: Argentinië,
Chili, Uruguay, Paraguay
Dhr. ir. B. Vrolijk, Landbouwraad
T (00-54) 11.4338.0090
E bue-lnv@minbuza.nl
I <http://argentinië.nlembassy.org>

Mexico

Werkgebied: Mexico, Cuba
Mw. ir. G.J.G.M. Nuytens-Vaarkamp,
Landbouwraad
T (00-52) 55.110.56560
E mex-lnv@minbuza.nl
I <http://mexico.nlembassy.org>

Washington

Werkgebied: Verenigde Staten
van Amerika (incl. Puerto Rico),
Canada, tevens Wereldbank
Dhr. drs. M.W.M. Olde Monnikhof,
Landbouwraad
T (00-1) 202.274.2716
E was-lnv@minbuza.nl
I <http://dc.the-netherlands.org>
I www.hollandfoodpartner.com

AZIË

Hanoi

Werkgebied: Thailand en Vietnam
Mw. mr. drs. D. Dernison,
Landbouwraad
T (00-84) 43.8315.650 ext. 220
E han-lnv@minbuza.nl
I <http://nl.hollandinvietnam.org>

Bangkok (Landbouwsteunpunt, valt onder Hanoi)

Dhr. S. Chantachitpreecha,
Agricultural Assistant
T (00-66) 2.309.5290
E ban-lnv@minbuza.nl
I <http://thailand.nlembassy.org>

Jakarta

Werkgebied: Indonesië, Singapore,
Malesië, tevens voor Association of
South-East Asean Nations (ASEAN)
Dhr. ir. J.F. Rummenie, Landbouwraad
T (00-62) 21.524.1032/48
T (00-62) 21.525.1515
E jak-lnv@minbuza.nl
I <http://indonesië.nlembassy.org>

Kuala Lumpur (Landbouwsteunpunt, valt onder Jakarta)

Vacature, Agricultural assistant
T (00-60) 3.2168.2600
E kll-lnv@minbuza.nl
I <http://maleisie.nlembassy.org>

Singapore (Landbouwsteunpunt, valt onder Jakarta)

Vacature, Agricultural assistant
T (00-65) 6739.1121
E sin-lnv@minbuza.nl
I <http://singapore.nlembassy.org>

New Delhi

Werkgebied: India, Sri Lanka, Nepal
Dhr. A. Veldhuizen, MBA,
Landbouwraad
T (00-91) 11.24.197.605
E nde-lnv@minbuza.nl
I <http://india.nlembassy.org>

Peking

Werkgebied: Volksrepubliek China,
(incl. Hong Kong) en Mongolië
Dhr. ir. M. Overheul, Landbouwraad
Dhr. drs. E.A.A.C. Gemmeke, Raad
voor veterinaire en fytosanitaire
aangelegenheden
T (00-86) 10.8532.0260
E pek-lnv@minbuza.nl
I <http://china.nlembassy.org>

Hong Kong SAR (Landbouwsteunpunt, valt onder Peking)

Mw. M.P.C. Ng, Agricultural assistant
T (00-852) 2599 9227
E nlhonagr@netherlands-cg.org.hk
I www.hollandinhongkong.org

Shanghai (Landbouwsteunpunt, valt onder Peking)

Dhr. N. Hong, Agricultural assistant
T (00-86) 21.22.087229
E sha-lnv@minbuza.nl
I <http://shanghai.nlconsulaat.org>

Seoul

Werkgebied: Republiek Korea
en Taiwan
Dhr. ir. O.T.J. Stiekema, Landbouwraad
T (00-82) 2.311.8670
E seo-lnv@minbuza.nl
I <http://zuidkorea.nlembassy.org>

Taipeh (Landbouwsteunpunt, valt onder Seoul)

Mw. J. Huang, Agricultural assistant
T (00-886) 2.2715 6728
E joannehuang@ntio.org.tw
I www.ntio.org.tw

Tokyo

Werkgebied: Japan
Mw. drs. C.M. Heijdra, Landbouwraad
T (00-81) 3.5776.5490
E tok-lnv@minbuza.nl
I <http://japan.nlembassy.org>

EUROPESE UNIE

Berlijn

Werkgebied: Duitsland en
Zwitserland;
Denemarken, Noorwegen en
Zweden i.s.m. Kopenhagen
Dhr. ir. A.C. van Arnhem,
Landbouwraad
Mw. ir. K.L. Westra, Landbouwwattachée
T (00-49) 30.2095.6480
E bln-lnv@minbuza.nl
I <http://bln.niederlandeweb.de/nl>

Boedapest

Werkgebied: Hongarije, Slovenië,
Oostenrijk
Dhr. ir. M.A.C. Homan, Landbouwraad
T (00-36) 1.3366.380
E bdp-lnv@minbuza.nl
I <http://hongarije.nlembassy.org>

Boekarest

Werkgebied: Roemenië,
Bulgarije en Griekenland
Dhr. drs. R.H. Schaap,
Landbouwraad
T (00-40) 21.231.5657
E bkr-lnv@minbuza.nl
I www.netherlandsemb.ro

Sofia (Landbouwsteunpunt, valt onder Boekarest)

Mw. D.H. Milenkova,
Agricultural assistant
T (00-359) 2.8160.380
E sof-lnv@minbuza.nl
I <http://bulgarije.nlabassade.org>

Brussel

Werkgebied: België, Luxemburg
Dhr. drs. G.G.J. Thissen, Landbouwraad
T (00-32) 2.679.1550
E bru-lnv@minbuza.nl
I <http://belgie.nlabassade.org>

Kopenhagen (Landbouwsteunpunt)

Werkgebied: Denemarken, Noorwegen en Zweden i.s.m. Berlijn; Finland i.s.m. Warschau
Mw. drs. R. Nijland,
Agricultural assistant
Vacature, Raad voor Visserij en Mariene Biodiversiteit
T (00-45) 33.707.237
E kop-lnv@minbuza.nl
I <http://denemarken.nlabassade.org>

Londen

Werkgebied: Verenigd Koninkrijk, Ierland
Dhr. dr. M.H. de Jong, Landbouwraad
T (00-44) 20.7590.3279/76/77/80
E lon-lnv@minbuza.nl
I <http://verenigdkoninkrijk.nlabassade.org>

Madrid

Werkgebied: Spanje, Portugal
Mw. Drs. C.W. Zwitser,
Landbouwraad
T (00-34) 91.353.7521
E mad-lnv@minbuza.nl
I <http://spanje.nlabassade.org>

Lissabon (Landbouwsteunpunt, valt onder Madrid)

Mw. A.P. Paiva Geadas,
Agricultural assistant
T (00-351) 21.391.4919
E lis-lnv@minbuza.nl
I <http://portugal.nlabassade.org>

Parijs

Werkgebied: Frankrijk
Dhr. ir. N.A. van Opstal,
Landbouwraad
T (00-33) 1.4062.3353/55
E par-lnv@minbuza.nl
I <http://frankrijk.nlabassade.org>

Rome (Landbouwsteunpunt)

Werkgebied: Italië
Mw. M. Sipman, Agricultural assistant
T (00-39) 06.3228.6224
E rom-lnv@minbuza.nl
I <http://italie.nlabassade.org>

Warschau

Werkgebied: Polen, Estland, Letland, Litouwen en Wit-Rusland; Finland i.s.m. Kopenhagen
Dhr. drs. A.J.M. van Poppel,
Landbouwraad
T (00-48) 22.559.1269
E war-lnv@minbuza.nl
I <http://polen.nlabassade.org>

MIDDEN-OOSTEN**Kairo**

Werkgebied: Egypte
Dhr. ir. J.C.M.A. Geijer, Landbouwraad
T (00-202) 2 736 38 63 / 2 739 55 71/2/3
E kai-lnv@minbuza.nl
I <http://egypte.nlabassade.org>

Riyadh

Werkgebied: VAE, Saoedi-Arabië, Koeweit, Bahrein, Qatar, Oman
Dhr. dr. ir. J.G. van der Beek,
Landbouwraad
T (00-966) 1 488 1093
E riy-lnv@minbuza.nl
I <http://saudi-arabie.nlabassade.org>

Dubai (Landbouwsteunpunt, valt onder Riyadh)

Mw. S. Kadri, Agricultural assistant
T (00-971) 4.4407600 (ext. 607)
E dba-lnv@minbuza.nl
I <http://vae.nlabassade.org>

OVERIG EUROPA**Ankara**

Werkgebied: Turkije, Israël en Palestijnse gebieden
Dhr. M. Cevikoglu, Landbouwraad
T (00-90) 312.409.1860
E ank-lnv@minbuza.nl
I <http://turkije.nlabassade.org>

Belgrado

Werkgebied: Bosnië-Herzegovina, Kroatië, Servië en Montenegro ... , Landbouwraad
T (00-381) 11.202.39.83
E bel-lnv@minbuza.nl
I <http://serbia.nlabassade.org>
I www.agribusiness-nl-srb.com

Zagreb (Landbouwsteunpunt, valt onder Belgrado)

Mw. D. Bacic, Agricultural assistant
T (00-385) 1.464.2220
E zag-lnv@minbuza.nl
I <http://kroatie.nlabassade.org>

Kiev

Werkgebied: Oekraïne,
Dhr. dr. H.E. Krajenbrink,
Landbouwraad
T (00-380) 44 490 82 23
E kie-lnv@minbuza.nl
I <http://oekraïne.nlabassade.org>

Moskou

Werkgebied: Rusland, Kazachstan
Dhr. ir. P.J.M. de Jong, Landbouwraad
Dhr. E. Smidt, Landbouwattaché
T (00-7) 495.797.2955
E mos-lnv@minbuza.nl
I <http://rusland.nlabassade.org>

PERMANENTE VERTEGENWOORDIGINGEN EZ BIJ INTERNATIONALE ORGANISATIES**Brussel PV-EU**

Dhr. drs. G.G.J. Thissen, Landbouwraad
Dhr. ir. W.J.H. van der Sande,
Veterinaire Raad
Mw. mr. N. Runia, Landbouwattaché
Dhr. drs. G.H.J. Kits Nieuwenkamp,
Landbouwattaché
T (00-32) 2.679.1545/1546
E bre-lnv@minbuza.nl
I <http://eu.nlabassade.org>
Tevens belast met
procurementaanleggenheden
in het kader van de ontwikkelingsfondsen van de EU.

Genève PV-Genève

Werkgebied: Permanente
Vertegenwoordiging van het
Koninkrijk der Nederlanden bij de
WTO (Wereldhandelsorganisatie) en
andere internationale organisaties
te Genève (UNCTAD, UNEP, WHO,
WIPO/UPOV)
Dhr. ir. P.L. Gooren, Landbouwraad
T (00-41) 22.748.1822/08
E gev-lnv@minbuza.nl
I <http://geneva.nlabassade.org>

Parijs PV-OESO

Werkgebied: Permanente
Vertegenwoordiging van het
Koninkrijk der Nederlanden bij
de OESO (Organisatie voor
Economische Samenwerking
en Ontwikkeling)
Mw. drs. C. Boonstra, Landbouwraad
T (00-33) 1.4524.9971
E pao-lnv@minbuza.nl
I <http://oeso.nlabassade.org>

Rome PV-Rome

Werkgebied: Permanente
Vertegenwoordiging van het
Koninkrijk der Nederlanden bij de
VN-organisaties voor voedsel
en landbouw
Mw. G. Verburg, Buitengewoon en
Gevolmachtigd Ambassadeur,
Permanente Vertegenwoordiger
Dhr. drs. R. Elkhuzen, Ambassaderaad,
Plv. Permanent Vertegenwoordiger
Mw. drs. E. van Woersem, Tweede
Secretaris, Adj. Permanent
Vertegenwoordiger
T (00-39) 06.574.0306/2326
E rof@minbuza.nl
I Zie www.italie.nlabassade.org >
Ambassade > Nederlandse
vertegenwoordigingen in Italië

NETHERLANDS AGRIBUSINESS SUPPORT OFFICE**Izmir**

Dhr. J. Kipp, Chief Representative
T (0090) 530 926 93 47
E kipp.tr@gmail.com
I www.nabsoturkey.com

NAFTC New Delhi

Dhr. M. Leijten, Director
T (00-91) 98 11 244 239
E info@naftc-india.com
I www.naftc-india.com

Kastuinbouw in Zuid-Afrika

Van 5 tot 7 maart is in Pretoria de Undercover Farming Expo gehouden. Deze tentoonstelling en conferentie over kastuinbouw trekt een groot professioneel publiek uit heel zuidelijk Afrika. Aan het Nederlands paviljoen namen 14 Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen deel. Tegelijkertijd was er een handelsmissie onder leiding van Greenport Holland International. Een aantal deelnemers kon concreet zaken doen, anderen hebben een basis gelegd voor toekomstige samenwerking. Er is een South Africa-Netherlands Horticulture Business Development Platform opgericht.

Beschermde tuinbouw in Zuid-Afrika is in opkomst en biedt aanknopingspunten voor de Nederlandse toeleverende industrie en dienstensector in de tuinbouw. Het afgelopen jaar hebben verschillende groepen Nederlandse ondernemers en onderzoeksinstituten Zuid-Afrika bezocht en geconcludeerd dat het land kansen biedt voor modernisering en uitbreiding van zowel de beschermde groenteproductie als de sierteelt. De actuele marktstudie Protected Horticulture in South Africa is op te vragen via pre-lnv@minbuza.nl.

Zuid-Afrika (51 miljoen inwoners) heeft een belangrijke tuinbouwsector, zowel voor de thuismarkt als voor exportmarkten in buurlanden in zuidelijk Afrika en het Midden-Oosten. Nederland is de grootste importeur van Zuid-Afrikaans fruit, zoals appels, peren, tafeldruiven en citrus. Het land heeft een grote verscheidenheid aan klimaten en daardoor ook een groot assortiment aan fruit, wijn, groenten, bloemen en planten. Het betreft vooral vollegrondse productie, maar beschermde teelt is in opkomst.

De agrarische productie voor de commerciële afzetmarkten wordt gerealiseerd door ongeveer 35.000 kleinere tot zeer grote landbouwondernemingen met soms duizenden boerenarbeiders. Daarnaast produceren miljoenen kleine boeren het voedsel voor de lokale bevolking op het platteland en in de townships. Zuid-Afrika heeft een goed ontwikkelde retailsector, maar er zijn wel knelpunten in de waardeketens, zoals kwaliteitsbeheersing, opslag, verwerking en agrologistiek. Ook de aansluiting van de productie op de marktvraag vergt nog de nodige verbeteringen. De kasteelt is nog grotendeels aan het begin van zijn ontwikkeling en omvat vooral eenvoudige plastic tunnelkassen en sporadisch een meer geavanceerd systeem met klimaatregulering.

De kasteelt ontwikkelt zich vooral in de omgeving van de grote steden, zoals Johannesburg, Kaapstad en Durban. Snel stijgende prijzen van energie, water en arbeid nopen de tuinbouw om efficiënter, duurzamer en voor betere kwaliteit te gaan werken. Dit werkt

investeren, technische ontwikkeling en uitbreiding van beschermde teelt in de hand.

Een mooi initiatief van het Nederlandse en Zuid-Afrikaanse bedrijfsleven is de oprichting van het South Africa-Netherlands Horticulture Business Development Platform. Deze groep van ondernemers, kennisinstellingen en overheid heeft besloten om gezamenlijk projecten en ontwikkelingskansen in de kasteelt in kaart te brengen. Deelnemers kunnen vervolgens besluiten projecten in uitvoering te nemen. Hierbij kan Nederlandse kennis en technologie bijdragen aan de commerciële tuinbouwontwikkeling in Zuid-Afrika. Het Platform kijkt ook naar de waardeketens in zijn geheel en waar Nederlandse technologie en ervaring inbreng kan leveren aan de verbetering van de opslag, verwerking, kwaliteitscontrole en productpresentatie.

Landbouwfederatie Pretoria had enkele besluitvormers uit Angola, Botswana, Mozambique en Zimbabwe uitgenodigd, die de Nederlandse bedrijven informeerden over de tuinbouw in hun land. Ook met hen zijn nadere afspraken gemaakt over samenwerking.

De Undercover Farming Expo was een prima evenement om Nederlandse technologie en ervaring in de tuinbouw voor het voetlicht te brengen. De Zuid-Afrikaanse tuinbouw is toe aan modernisering en verbetering om concurrerend te blijven, waarbij het Nederlandse bedrijfsleven en onderzoek een goede afzetmarkt kunnen vinden.

Holland Dorp Moskou

In het kader van het Nederland-Ruslandjaar zal van 28 september tot en met 13 oktober in Moskou het Holland Dorp worden opgesteld op VDNKh, het tentoonstellingsterrein waar ook de Golden Autumn-expositie plaatsvindt. Het Holland Dorp is zoals bekend een demonstratie van wat de Nederlandse agrosector te bieden heeft, met onder andere een demonstratiekas. Door middel van het aanbieden/verkoopen van typisch Nederlandse agrarische producten en presentatie van ambachten/activiteiten worden consumentgerichte activiteiten gecombineerd met zakelijke belangen.

De activiteit wordt gecombineerd met Nederlandse deelname aan Golden Autumn (van 10-13 oktober) en Agrotech (9-12 oktober). De Agrotech is een beurs waar vele landbouwbedrijven uit Rusland op afkomen om de nieuwste technologieën te bewonderen. De Golden Autumn trekt jaarlijks een groot aantal mensen uit alle streken van Rusland, omdat de regio's van Rusland daar hun kracht op landbouwgebied presenteren in eigen paviljoens.

De Nederlandse paviljoens op Golden Autumn en Agrotech evenals het Holland Dorp zullen door de staatssecretaris voor Landbouw, mevrouw Dijkma, worden bezocht. Rondom haar bezoek zullen diverse officiële activiteiten worden georganiseerd.

Indien u interesse heeft deel te nemen aan één van de activiteiten, kunt u contact opnemen met de landbouwattaché in Rusland, Erik Smidt, (zie pagina 19) of met het ministerie van EZ, Jochem Porte (070 - 378 44 28).

Nederlandse agro- en foodsector prominent op Gulfood 2013

De jaarlijkse voedings- en hospitality-beurs Gulfood in Dubai is uitgegroeid tot 's werelds grootste evenement in haar soort. Dit jaar was de slogan International Flavours, World-Class Business. Het evenement is zo groot, dat de faciliteiten van Dubai World Trade Center uitgebreid moesten worden met tijdelijke voorzieningen. Elke vierkante meter wordt duur verhuurd. Parallel aan de expositie is een conferentie georganiseerd met inleidende toespraken van leiders in de voedingsindustrie als Kraft, McDonalds, Coca Cola en regionale organisaties als Jumeirah. Verder zijn onderwerpen besproken als voedselverwerking en -verpakking, franchising en voedselinspectie. Meer dan 3500 bedrijven waren aanwezig.

Veel landen organiseerden een landenpaviljoen. Nederland was met 68 bedrijven goed vertegenwoordigd; 50 hadden zich opgegeven voor het Hollandpaviljoen. En de Nederlandse aanwezigheid was prominent en succesvol. Een brochure met korte bedrijfsprofielen van deelnemers aan het paviljoen is verspreid tijdens de beurs en ook, voorafgaand aan de beurs, in Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten, waarbij de digitale versie te lezen was via de websites van de Nederlandse ambassades in de GCC-regio.

Hiernaast waren er veel bedrijven die de beurs bezochten, waaronder acht via de Nederlandse Export Combinatie (NEC). Voor deze groep is door de Landbouwafdeling deelname aan de separate bijeenkomst 'Gulfood Connexion' gefaciliteerd. De stand van het ministerie van EZ was een focuspunt van veel zakelijke gesprekken. Waar mogelijk zijn de Nederlandse bedrijven gefaciliteerd in contacten met bedrijven uit de GCC-landen, bijgestaan door bezoeken van de Nederlandse ambassadeur uit Abu Dhabi en de Consul-Generaal uit Dubai. De Landbouwafdeling organiseerde een goed bezochte receptie voor alle Nederlandse bedrijven.

De Nederlandse deelname bevindt zich te midden van andere sterke deelnames vanuit de gehele wereld, zoals Duitsland en Italië. Zichtbaarheid van de Nederlanders op de grootste voedingsbeurs ter wereld is iets dat blijvend aandacht nodig heeft. De kansen die het Nederlandse bedrijven - waaronder een groot aantal uit het mkb - oplevert, zijn groot voor de internationale handel buiten de EU.

Een deel van het Nederlandse paviljoen.

22 Grensverleggers

In de vorige editie van Berichten Buitenland is door een samenloop van omstandigheden niet de juiste bijdrage geplaatst over Koepon. Daarom hierbij alsnog de oorspronkelijk gedachte rubriek.

● ● ● ● ● ● ● ● ● ● *De Nederlandse melkveehouder is een begrip in de hele wereld. De beste boeren melken koeien in Nederland, maar ook in Canada, de Verenigde Staten, in Brazilië, Australië en Nieuw-Zeeland. Het zijn Nederlanders die de toon zetten. Zo ook op het gebied van de fokkerij: Koepon Holding is de grootste Nederlandse particuliere fokkerij-organisatie in de wereld. Wereldwijd worden iedere maand meer dan één miljoen koeien geïnsemineerd met sperma van stieren van Koepon.*

Koepon Holding

Cees Hartmans, ceo: “Koepon kiest voor het bouwen van langjarige en duurzame relaties met haar klanten. Dit kan alleen door echte waarde te creëren op deze bedrijven. Door koeien drachtig te maken en de geboren kalveren een goede start te geven met betere voeding. Door kennis te delen met de melk- en vleesveehouders om hun koeien een productiever en langer leven te geven.”

Koepon Holding is sinds het eind van de jaren negentig eigenaar van het Canadees/Amerikaanse Alta Genetics. Alta Genetics huisvest meer dan 1.000 topstieren op supermoderne locaties in Calgary (Canada), Wisconsin (VS), Uberaba (Brazilië), China, Argentinië, Australië en in Kleine Huisjes in Groningen. “Met het door deze stieren geproduceerde sperma leveren wij genetica van mondiaal topniveau aan de veehouders. Met onze begeleiding en onze kennis fokt deze een steeds productievere en meer duurzame veestapel”, zegt Hartmans.

Via vestigingen in 15 verschillende landen en distributeurs in nog eens 60 landen gaat het sperma van Alta Genetics de hele wereld over. Naar moderne veebedrijven in Nederland en het oosten van Duitsland, naar progressieve veebedrijven in de VS, naar lang bestaande vleesveehouders in Brazilië en naar de nieuwe, zeer grote, meer ‘corporate’ melkveebedrijven in China en Rusland.

Hartmans: “Valley Agricultural Software (VAS) is ruim vijf jaar geleden tot de Holding toegetreden. VAS maakt managementsoftware voor progressieve melkveebedrijven: het managementprogramma DairyComp305 is toonaangevend in de wereld. 70% van alle koeien wordt gemanaged met behulp van dit programma. VAS vergroot voor Koepon de kennis over de individuele veehouder, maar ook van de markt waar deze zich in bevindt.”

Koepon Holding verlegt de grenzen. Binnen Nederland met internationale bedrijven. In de genetica van vlees- en melkvee met laboratoria en fokkerijcentra. Op de boerderij met kennis van de markt. Zodat er waarde gecreëerd wordt voor de veehouder. Met de aansturing vanuit het prachtige kantoor in het Noord Groningse Feerwerd blijft Nederland ook op dit gebied een grensverleggend land.

De Ghanese boer Emmanuel Adzini luisterde op Farm Radio naar een programma over de nadelen van brandlandbouw. Daarna voerde hij een experiment uit: op het ene maïsveld ging hij ermee door, op het andere liet hij de maïs op natuurlijke manier verder groeien. Het resultaat? De maïs op het laatstgenoemde veld groeide sneller en hoger. Foto: Bill & Melinda Gates Foundation.

Foto
van de
maand

Activiteitenkalender 2013

Onderstaande activiteiten zijn op alfabetische volgorde gerangschikt per regio en per land

AMERIKA

Brazilië

25-28 juni

Holland Paviljoen SIAL, São Paulo

Inlichtingen markt

NCH • Marjolijn de Waal •

mwaal@nchnl.nl

AZIË/OCEANIË

China

5-10 mei

Economische missie o.l.v

Lilianne Ploumen

Inlichtingen markt

ir. M. Overheul • pek-lnv@minbuza.nl

EUROPESE UNIE

Nederland

**Challenge Europa -
20 juni**

(bijeenkomst met attaché's
uit Europa)

Den Haag

Inlichtingen uitvoering

evenementen@info.agentschapnl.nl

7 mei

Symposium International
Kansen bij Verduurzaming
Veehouderij

(alleen op uitnodiging)

Inlichtingen markt

G. Westenbrink •

g.westenbrink@minez.nl

22 mei

"Gouden kansen verzilveren op
nabije markten"

Organisatie EZ/DG Agro met
Landbouwraden Duitsland,
België, Frankrijk en VK.
gericht op het mkb in de
agro- & foodsector

Inlichtingen markt

Arno Rohde • a.j.rohde@minez.nl

Lieke Boekhorst •

l.j.s.boekhorst@minez.nl

Servië

18 - 24 mei

Agrobeurs NoviSad
Partnerland, Nederland
Servië

Inlichtingen markt

Mila Mirkovic •

mila.mirkovic@minbuza.nl

OVERIG EUROPA

Rusland

21-23 mei

VIV Rusland, Moskou

Inlichtingen uitvoering

Renate Wiendels •

renate.wiendels@vnuexhibitions.com

9-13 oktober

Agritech/Golden Autumn
Moskou VDNH-complex

Inlichtingen markt

j.porte@minez.nl

.....
Noteer het in je agenda!
.....

